

farni at gera iløgur í annan idnað, og halda vit, at um Noreg heldur fram við tí, so fara teir framvegis at hava ein blomstrandir idnað, tá ið oljuvinnan er vorðin søga.

Vit vóna, um oljuvinnu kemur til Føroyar, at vi so eisini fara at hugsa langt fram í tíðina og taka við læru frá umheiminum!

1) Upplýsingar út frá práti í Føroyingafelagnum í Stavanger, eitt kveldið vit blivu boðin at vitja tey.

Dálking

Um ein oljuleki kemur frá einum tangabáti ella oljupalli, rýmur fiskurin úr økinum, og hann kemur ikki aftur, fyrr enn oljan er burtur. Okkara størsta hótan er, um ein leki kemur eystanfyrir Føroyar. Um oljan t.d. rekur inn á »Holið« tá upsin gýtir, ella inn á »Norðhavið« tá toskurin gýtir, missa vit ein heilan árganga av yngli, av tí at yngul ikki er fært fyrri at svimja burtur frá oljunni. Missa vit ein heilan árgang av yngli, kann tað gera, at ein fiskastovnur kann koma í vanda; annars er at siga, at tá ið hesin árgangur skuldi komið inn í fiskiskap (4-5 ár seinni), verður uttan iva væl minni at fáa, enn tað átti at verið.

Hvussu tryggir eru oljupallarnir? Hetta er ein spurningur, ið ikki er lættur at svara uppá. Tó kann ein visa á m.a. »Bravolekan« í 1977 og á lekan í tí Mexicanska gólfnum á sumri 1980. Hesir lekanir prógva í hvussu so er, at oljupallarnir ikki eru 100% tryggir. Tað verður nógv arbeiðt við at betra trygdina, og tað henda fleiri framstíð; men 100% tryggir verða teir ongan tíð.

Hvussu langt er útviklingurin komin fyrri at hjálpa um lekar, sum eru komnir? Her eru fleiri mátar, sum kunna brúkast.

— Er leki komin á eitt borirer/hol, kann ein opna eitt annað hol fyrri at minka um trýstið á lekanum, og so er at tetta lekan.

— Kemisk evni, sum

uppløysa oljuna, kunna eisini brúkast. Her má sigast, at onkrir náttúrufrøðingar meina, at hesi kemisku evnini haav eitt størri negativt árin á náttúruna enn oljan.

— Oljuetandi bakterier er eisini ein máti, men hann hevur ikki givið serliga góð úrslit enn.

— Mekanisk útgerð kann eisini brúkast til at samla oljuna upp við.

Ein vandi fyrri dálking í dag? Um ein oljuleki kemur við Hetland, skal ikki nógv til fyrri at dálka havið um Føroyar, um streymur og vindur ganga ímóti Føroyum. Um oljuvinnu verður við Føroyar, so verður hetta jú ikki stórt vandamiklari hvat oljudálking viðvíkri, enn vandin er í dag.

Vit hava ongantið gjørt krav um trygdarreglur frá Hetlandi viðvíkjandi dálkingarvandanum um Føroyar. Hetta er ein spurningur, vit meina, eigur at verða gjørt nakað við.

Vit eiga at vera fyrireikað

Vit, sum hava verið við at gera hesa rapportina, eru á einum máli um, at tað veruliga er átrókandi at fáa fólk at útbúgva seg innan oljuvinnu. Óansæð hvør møguleiga kemur at bora eftir olju á føroyskum øki, eiga vit føroyingar at fyrireika okkum til eina slíka vinnu.

Búskaparfrøðingar á CMI og ROGALANDS-FORSKNING ívaðust ikki í, at ein av orsøkunum til, at Noreg veruliga er komið so væl fyrri búskaparliga av oljuvinnuni, var teirra góða fyrireikingararbeiði. Beinavegin teir vóru greiðir um, at teir høvdu møguleika fyrri oljuvinnu, skipaðu teir fyrri, at ymiskar lærugreindir, ið høvdu við oljuvinnu at gera, vórðu settar á stovn á hægri lærustovnum, t.d. oljubúskapar- og lógrøði. Umframt sendu teir ung fólk til aðrar oljutjóðir at arbeiða innan hesa vinnu. Tá ið samráðingar seinni tóku seg upp um sáttmálar við tær stóru multinationalu fyrirkurnar,

vóru teir væl fyrireikaðir og fingi tí góð úrslit.

Vit hava fyrr í hesi rapportini skrivað um tað búskaparliga markið við Føroyar (1). Tann 20. februar 1986 varð aftur tosað við J. Rasmussen, og helt hann, at tað mest umráðandi fyrri føroyingar, er skjótast gjørligt at fáa ung fólk at útbúgva seg innan undirgrundarmál og oljuvinnu, annars kunna vit lættliga koma illa fyrri, tá møguligar samráðingar eina ferð verða. Hetta hevur skund, tí neyvnan gongur long tíð, aðrenn t.d. Føroyar og Bretland fara at samráðast um búskaparlig mörk landanna millum.

Hvussu skulu vit fyrireika okkum?

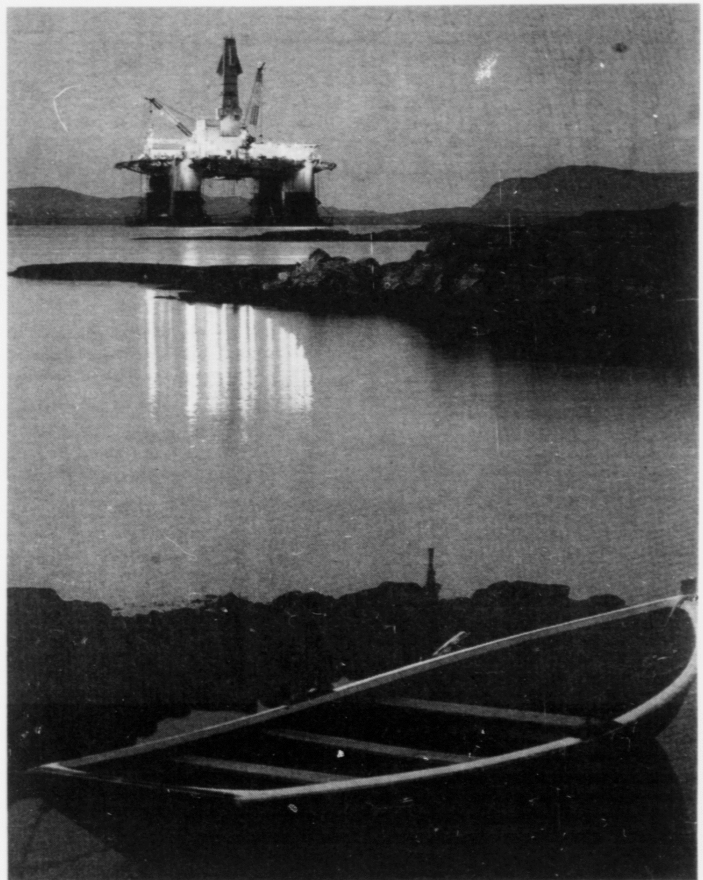
Vit, ið skriva hesa rapportina, halda, at ein góður máti hevði verið, um fólk verða send uttanlands at útbúgva seg innan hesa vinnu.

Næstan allir føroyingar, ið fara uttanlands at lesa, fara til Danmarkar, men man hetta nú vera rætta leiðin, tá hugsað verður um eina útbúgving innan oljuvinnuna? Attu vit ikki heldur at sent ung fólk til onnur lond sum t.d. Norðs, Týsklands, Frakklands, Onglands, USA? at kunna okkum við oljuvinnu í hesum londum. Útbúgvingin eigur at vera so fjølbroytt sum gjørligt, t.d. oljupolitik, oljujura, oljubúskap, supply-idnaði.

(2). Hetta kostar sjálvandi samfelagnum nakað av peningi, men vit meta hetta sum eina góða iløgu. Tað er ógvuliga umráðandi at fáa eitt breitt innlit í tær ymsku greindir innan multinationalan oljupolitik og vinnugreindir, soleiðis at vit verða forir fyrri at taka eina sjálvstøðuga avgerð og eina avgerð, ið gagnar okkara landi og fólk best gjørligt.

Vert er at hugsa um, at tá ein møguligur sáttmáli um oljuvinnu verður gjørdur, so er tað ein sáttmáli fyrri fleiri ár fram í tíðina, og tí eiga vit at vera væl fyrireikað.

Hugsu vit t.d. um

Noreg, vita vit, at umleið 30% av teirra skattainntøkum stava frá oljuvinnuni (i 1985 svarar hetta til 85 mia. n.kr.). Teir vóru væl fyrireikaðir og høvdu eina oljuskattalóggávu til reiðar, tá teir fóru í holt við samráðingarnar.

Føroyingar eiga nógv fólk, sum veruliga vita, hvat er rætt at gera, tá tað snýr seg um fiskivinnuna, men skal samráðast við altjóða fyrirkurnar, mugu vit eiga útbúgvandi fólk, sum hevur ferðast í tí altjóða umhvøvi, sum hesar fyrirkurnar eru í.

1): Fyrireikingararbeiðið: fyrilestur hjá J. Rasmussen.
2): Utgerð til plattformar o.a.

